

Fakulta humanitních studií UK

katedra magisterského oboru

Sociální a kulturní ekologie

U Kříže 8/661, 158 00 Praha 5-Jinonice

Projekt diplomové práce (DP) oboru sociální a kulturní ekologie

1. Jméno studenta, tituly: Bc. Tereza Hodúlová
2. Osobní číslo (UKČO): 69691297
3. Rok imatrikulace na FHS UK (bak. studium, jinak mag. studium): 2014
4. Datum zápisu na katedru sociální a kulturní ekologie FHS UK (alespoň měsíc, rok): 22.9.2014
5. Názvy všech předchozích bakalářských prací, škola, obor a rok, kde a kdy byly obhájeny: Zmapování odlišností v jednotlivých způsobech financování TV, UJAK, Audiovizuální komunikace a tvorba, 2013, Praha
6. Předběžný název DP: Identita sídliště Solidarita – případová studie
7. Obecný kontext (souvislosti tématu, širší rámec [zasazení „do světa“]): Práce se bude zabývat otázkou identity prostoru a místa na příkladu strašnického Sídliště Solidarita. Sídliště Solidarita je považováno za první sídliště v poválečném Československu. Bylo stavěno jako specifický, ekonomicky i urbanisticky úsporný koncept, funkční celek s dostatečnou občanskou vybaveností a velkým množstvím zeleně. Důraz byl kladen na maximální využití plochy, na zajištění kvality života rezidentů, na kolektivnost a společné využívání veřejných prostorů.
8. Předmět zkoumání (vlastní předmět práce [zasazení „do vědy“]): Vzhledem k tomu, že výzkum bude prováděn v geograficky vyhraněném prostoru sídliště Solidarita, diplomová práce bude mít povahu případové studie. Na sídliště bude nahlíženo jako na jednu sociologickou jednotku, která bude pro dosažení co největší komplexity výzkumu analyzována z několika hledisek. Z toho důvodu bude práce multidisciplinární povahy – převážně bude sociologická, využije však i konceptů nebo metod etnografie, urbánní antropologie, urbanismu, sociální geografie a částečně i filozofie.
9. Hlavní vstupní hypotéza nebo hypotézy (2–4 na výběr): pro práci 1–2, možno však formulovat výzkumné otázky, event. jen výzkumný problém:
Jaká je identita sídliště Solidarita¹
Kdo jsou rezidenti sídliště Solidarita a jaký je jejich vztah k prostoru sídliště
Jakým způsobem se rezidenti sídliště Solidarita identifikují s místem (Place attachment, Sense of belonging)

¹ IDENTITA, Gibas (2007) : „Pojem ‚místní identita‘ přibližně vyjadřuje vztah k místu jako k lokálnosti. Lokálnost znamená ‚sousedství a nereflektovanou familiárnost s místem, samozřejmou a prožitou známost široce chápaného místa. Místo jako ‚lokálnost‘ je místo nejen geografické, ale také historické, autobiografické a sociální, je složitým propletením těchto rysů.“

Jaké klíčové prvky identifikují sídliště Solidarita

Jak rezidenti sídliště Solidarita sami sebe zařazují do života na sídlišti

Jaké jsou podoby sídliště Solidarita prostřednictvím vnímání jeho rezidentů

Jaké jsou sociální vazby na sídlišti Solidarita

10. Metodologický postup: metody a techniky, které budou v práci použity: Z důvodu plánovaného komplexního studia sídliště bude mít diplomová práce charakter případové studie. Práce bude používat především kvalitativní metody, tj. polo-strukturované rozhovory, zúčastněné pozorování. Jako doplňující výzkumná metoda, která vizuálně podpoří analýzu vztahů rezidentů k prostoru sídliště, bude použita Lynchova metoda mentálních map. K analýze prostoru sídliště Solidarita budou použity dvě teoreticko-metodologické perspektivy – etická (ontologie, fenomenologie prostoru), která se bude zabývat obecnými otázkami místa, prostoru a jejich identity, a emická (zkušenostní, sociologická), která se bude zaměřovat na studium sociálních aktérů (rezidenti sídliště) a na jejich porozumění daného prostoru.
11. Cíl DP (kromě ověření hypotéz a teoretického přínosu např. praktický přínos, vypracování metodologie, základ pro řešení problémů v praxi atd.): Cílem diplomové práce je vytvořit ucelený obraz sídliště Solidarita. Práce se pokusí zjistit, jaká je identita sídliště Solidarita, jaké jsou vztahy v prostoru sídliště (vztah rezidentů k prostoru, vztahy mezi rezidenty/sousedství), popíše unikátnost tohoto urbanistického celku, jeho proměny a jeho vliv na sociální vazby (koncept sense of belonging / place attachment).
12. Čím budou rozšířeny dosavadní znalosti (vědecká „přidaná hodnota DP“): Koncept kolektivního přístupu v bydlení je v současné době opět aktuální. Diplomová práce by navíc měla ukázat, jak fyzický prostor ovlivňuje jeho sociální struktury.
13. Jaké bude (bude-li) jejich teoretické zobecnění a přínos: Práce vychází z předpokladu, že výzkum konkrétní lokality a její drobné komunity přispívá k hlubšímu porozumění obecnějším problémům současného města i lidského společenství jako takového. Zkoumání identity prostoru sídliště může být metodologickým i praktickým přínosem v oblasti sociologie místa, urbánní antropologie i městského plánování. Sídlíště Solidarita je navíc atypickým urbánním celkem, jehož koncepce si obzvláště v současné době zaslouží pozornost.
14. Struktura DP (předběžný obsah – názvy oddílů a kapitol):
  - 1. TEORETICKÁ ČÁST**
    - Sociologie města**
      - Park/Burgess – Athénská charta; Chicagská škola, Sousedství
    - Urbanismus**
      - Sídlíště
      - Corbusier – Funkcionalismus
    - Prostor, místo, identita**
      - Norberg-Schulz / Tuan/ Heidegger – Fenomenologie prostoru; Pojetí žitého prostoru
      - Low/ Lefebvre/ Harvey – Produkce prostoru; Identifikace s místem; Náklonnost k místu – Koncept Place Attachment, Sense of belonging
      - Lynch – Mentální mapy, Subjektivní vnímání prostoru – obrazovost + rytmičtá (klíčové uzly prostoru, významné prvky, cesty, okraje, ne/oblíbená místa, místa setkávání)
    - Skandinávský model udržitelného bydlení**
      - Gehl – Udržitelné bydlení, Veřejný prostor, Lidské měřítko
      - Sídlíště Prasthaven Arhus (příklady obdobných skandinávských sídlišť, inspirace)

2. METODOLOGICKÁ ČÁST

- Výzkumná strategie
- Techniky sběru dat
- Vzorek (výběr, popis)
- Etika výzkumu

3. EMPIRICKÁ ČÁST

Sídliště Solidarita

- Sídliště v minulosti a dnes (historie a okolnosti vzniku, proměny sídliště)
- Vliv fyzického prostředí na život na sídlišti (specifika, inspirace Skandinávií)
- Život na sídlišti v minulosti a dnes (z pohledu rezidentů – starousedlíci X nově přistěhovalí)
- Sociální vazby na sídlišti (sousedství, setkávání)
- Vztah k místu (lokálnost)
- Prostorové vnímání sídliště (Subjektivní vnímání prostoru, obrazovost + rytmizátory, klíčové uzly prostoru, významné prvky, cesty, okraje, ne/oblíbená místa, místa setkávání)
- Budoucnost sídliště Solidarita

15. Předběžná bibliografie k tématu:

- ALEXANDER, Laura. 2008. Meaning of Place: Exploring Long-term Resident's Attachment to the Physical Environment in Northern New Hampshire. Keene: Antioch University New England, Department of environmental studies.
- ALTMAN, Irwin – Low, Setha J. 1992. Place attachment. Human Behaviour and Environment Series. Svazek 12. New York: Plenum press
- CINCIBUCH, Petr. 2009. Slavné stavby Prahy 10. 1. vyd. v jazyce českém. Praha: Foibos
- GEHL, Jan. 2010. Cities for people. Washington DC: Island Press.
- GEHL, Jan. Život mezi budovami. Užívání veřejných prostranství, Brno, 2000.
- GIBAS, Petr a PAUKNEROVÁ, Karolína. Mezi dávnou minulostí, utopickou budoucností a
- GIBAS, Petr a PAUKNEROVÁ, Karolína. Mezi pravěkem a industriálem: několik poznámek k antropologii krajiny, Český lid, 2009, ročník 96, č. 2.
- GILLIS, John. Memory and Identity: The History of a Relationship. In Commemorations: The
- HALBWACHS, Maurice, NAMER, Gérard a JAISSON, Marie. Kolektivní paměť. Praha: Slon, 289
- HEIDEGGER, Martin. 1997. „Bauen, Wohnen, Denken.“ Vorträge und Aufsätze. Neske: Stuttgart.
- HEIDEGGER, Martin. 2002. Bytí a čas. Praha: OIKOYMENH
- HIRSCH, Eric. Landscape: Between Place and Space, In HIRSCH, Eric a O'HANLON, Michael.
- HRŮZA, Jiří. 1962. Budoucnost měst. Praha: Orbis.
- HRŮZA, Jiří. 1965. Teorie města. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd.
- HRŮZA, Jiří. 1973. Hledání soudobého města. Praha: Obelisk.
- JACOBS, Jane. 1961. The death and life of Great American Cities. Modern Library Press
- LE CORBUSIER. 1966. Kapitoly o moderní architektuře, Bratislava: Tatran.
- LEFEBVRE, Henri. 1991. The production of space. Oxford: Basil Blackwell.
- LOW, Setha M. – Sally Engle Merry. „Engaged anthropology: diversity and dilemmas. An introduction to supplement 2.“ Current anthropology sv. 52, č. S2, „Engaged anthropology: diversity and dilemmas“ (Říjen 2010): 203 – 226.

- LOW, SETHA M. „Spatializing culture: the social production and social construction of public space in Costa Rica.“ American ethnologist sv. 23, č. 4, 1996: 861 – 879.
- LOW, SETHA M. „The anthropology of cities: imagining and theorizing the city.“ Annual review of Anthropology 25, 1996: 383 – 409.
- LYNCH, KEVIN. Obraz města. 1. do češ. přel. Vyd. Praha: Bova Polygon, 2004,
- MAIER, KAREL – HUGOVÁ, MARKÉTA – KLÁPŠTĚ, PETR – VESELÝ, MARTIN. 2012. Analýza stavební kultury: podklady pro řešení problematiky politika rozvoje stavební kultury (architektury). Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj.
- MAIER, KAREL. „Sídliště: problém a multikriteriální analýza jako součást přípravy k jeho řešení.“ Sociologický časopis 5, 2003: 653–666.
- MUSIL, JIŘÍ, A KOL. Lidé a sídliště, Vyd. I. Praha: Svoboda, 1985,
- MUSIL, JIŘÍ. Sociologie bydlení, Praha: Svoboda, 1971, 301 s.
- MUSIL, JIŘÍ. Sociologie soudobého města, Praha: Svoboda, 1967
- ŠPIČÁKOVÁ, BARBORA. Sídliště Solidarita. Kostelec nad Černými lesy: Archiv výtvarného umění, s. 65–76. ISBN 978-80-905744-2-7.
- ZARECON, KIMBERLY ELMAN. 2014. Solidarita v mezinárodním kontextu. In: 808-7073-162. a Foibos books ve spolupráci s Městskou částí Praha 10, 220 s. Slavné stavby. ISBN 978-Academia, 2012, 302 s.

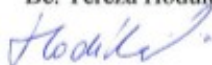
16. Předpokládaný vedoucí DP: PhDr. Ivan Rynda

17. Důvod volby tématu (dosavadní znalosti, zájem, praxe a zájem studenta): Důvodem ke zvolení tohoto tématu je osobní zájem o problematiku sociologie města a o otázku zdravého bydlení ve městě zohledňujícího lidské měřítko. Sídliště Solidarita bylo stavěno jako unikátní urbanistický celek inspirovaný skandinávským urbanistickým modelem, který akcentuje hodnoty udržitelného bydlení a kvality života ve městě (zeleň, přístupnost, kolektivita, sousedství). Dalším důvodem byly výměnné studijní pobyty ve Skandinávii (Švédsko, Dánsko), které napomohly rozšířit znalosti týkající se tohoto tématu.

Jinonice 11.5.2016

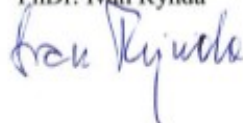
diplomant

Bc. Tereza Hodúlová

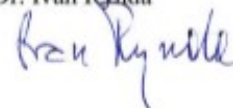
vedoucí DP

PhDr. Ivan Rynda

vedoucí katedry SKE

PhDr. Ivan Rynda

Příloha P2 – Fotografie sídliště Solidarita

Řadové domky sídliště Solidarita

Zadní zahrady řadových domů

Čtyřpatrové domy sídliště Solidarita

Park na Solidaritě

Propagační leták projektu Moje Stopa

Udržitelný piknik